

BÉTSI MAGYAR KURIR.

Nr?

Indült: Kedden, Augustus' 26-dikán, 1854.

17.

ÉJSZ. AMERIKAI EGYES. STÁTUSOK.

Nevyorkból Jul. 17 ről jelentik, hogy azon Ország Finantzialis nehézségei bévégződtek. Az Európából történt arany, és ezüst szállítások hihetőleg nagyon siettették a' dolgot, 's felnyitották a' Bank-igazgatók szemeit, úgy, hogy már most a' kereskedést magok is könnyebbítik, a' mit akkoráig nem tettek, abban a' reménységben, hogy úgy a' Kormányának majd árthatnak: Nevyork néhány napokig szörnyű jelenéseknek nézőpiartza volt: 24 kén a' tsendesség helyreállott. Úgy látszik, azok ellen támadt a' zenebona, kik az egyesült Státusokban, a' rabszolgaságot akarják eltörölni. A' következő levél közelébből megvilágosítja a' dolgot. „A' mitől sokáig féltünk, végre tsak ugyan bételyesedett. Városunkat 5 egész óráig, dühös pór nép ostromolta, melly mindenfélé romlást hagyott maga után. A' városi őrségnek, és katonaságnak igyekezetei hijában voltak: elegen voltak ugyan szolgálaton, de a' nép annyira meg volt győződve a' felől, hogy a' katonák nem mernek tüzelni, a' Város igazgatója jelenléte, és parantsolatja nélkül, hogy inkább nevetett, mint megijjedt fenyegetéseken. Legelébb is Levis Tappanának háza felé fordult, azt, otthon nem lévén familiája, bétörte, a' bútorokat az útszára szórta, 's elégette, vagy öszvediribolta. Tappan. Úr az által tette magát gyűlöletessé, hogy a' Negeeknek egyenlő just kívánt a' fejérékivel. A' többi házi bútor között, éppen Washingtonnak egy szobrát akar-

ták elégetni, a' midőn a' nép rcásmervén, sértetlenül hagyá tiszteletből a' Haza Attyának képét, 's azt egy szomszéd házba vitte. Egy Néger, kinek háza megtámadtatott, vitézül védelmezte magát pistolyával, 's szerentsétlenségre, egy ártatlant is veszedelmesen megsértett. Tsak késő estve tsillapíthatta le a' Politzia a' dühös népet. Hasonló történeteket beszélnek Nevyorkról, és Norvichról is. Ez utóbbi helyen, egy pap, a' ki az Emancipatzió részire prédikált, székéből lerántatott, 's a' városból kidoboltatott.

OROSZORSZÁG.

Ő Felsége egy Ukas által a' nevelés módját határozta el, melly szerint, ezentúl minden személyek, kik Orosz Országban, a' magános nevelésre adják magokat, 3 rendre osztatnak, úgymint: Nevelőkre, Tanítókra, és Tanítónéokra. Szükséges, hogy a' Keresztény vallásnak valamelyik ágazatjához tartozzanak, továbbá, hogy a' köz vizsgálatot kiállották legyen, orosz Jobbágyok legyenek, és az illető Tisztviselőségtől a' nevelésre engedelmet kapnak legyen. Minden ilyen tanítók és nevelők a' Miniszterium törvényhatósága alatt lesznek, és különös Uniformist fognak viselni. Azok, kik, 10 esztendeig, kötelességeket híven telyesítették, — Elöljáróiknak Felírásokra, a' nevelők arany, a' tanítók pedig ezüst medáliát fognak kapni jutalmul. Ha 15—25 esztendeig híven szolgálnak, minden születés külömbőség nélkül, — alsóbb rendekre (Orden) számot tart-

hatnak: a' ki pedig 35 esztendeig szolgált fedhetetlenül, az Vladimírrendjével jutalmaztatik meg. Elélemedett, vagy gyógyíthatatlan nevelők, vagy tanítók, ha tulajdon jószágot nem bírnak, halálig való segedelmet kápnak egy különös Fundusból: ha meghalnak, hátrahagyott árvaik, a' Kormány költségén neveltetnek fel.

Jul. 11 kén Tio la Városában, bizonyos Medvedev nevű Kereskedőnek házában, tűz támadt, melly olly hirtelen tovább terjedt, hogy néhány óra múlva 9 templom, 670 ház, és minden faépületek, bótok, fabrikák, rakhelyek, porrá égtek. Ő Felsége a' Tsászár, a' szerentsellen elégetteket 100,000 a' Sz. Pétervári pályinkabérlők pedig egy-egy rubellel segítettek. Hasonló égés történt Moskauban is, a' hol 300 ház, lett láng prédájává. Itt a' kár több milliom rubelre betsültetik.

B E L G I U M.

A' Képviselők Kamarája Aug. 1 jén tartott Ülésében, Lebeau Ur, két törvényjavallatot terjesztett elő, azután így szólott: „Ügy hiszem Uraim! ezen két rendbeli javallat, utolsó hivatalos munkám leend. A' Király engedett kérésemnek, és méltóztatott elbotsátásonkat, mellyet ma reggel Nékie általadtam, kegyesen elfogadni. Igen sajnálom, hogy nem akaratomtól függő környülmények, meg nem engedik, el-tökéllött szándékom okait a' Kamarával közleni: azomban reménylem, el fogja hinni a' Kamara, hogy én, és a' belső Osztályban lévő társam, nem ok nélkül lépünk ki a' Cabinetből. Azt is merem állítani, hogy azon okokat, mellyek bennünket kilépésre birtak, a' parlamentalis vitatások közt fel nem találhatni. Reménylem, kevés nap múlva olly férjfiúra ruháztatik hivatalom, a' ki nem különbben, mint én, napjait

Belgium szerentséjének, és függetlenségének áldozza fel, 's addig is, noha minden hivatalos character nélkül, kötelességemet folytatom. Fájdalommal értettünk, mind ketten, némelly tzélzásokat kilépésünkre nézve: annyira mentek, hogy viseletünket nemtelen Comédia tizimmel illették. Uraim! Politikai pályánk minden helyezetében hibázhatunk ugyan, de soha sem felejtkezhettünk meg magunkról annyira, hogy az Ország színe előtt Comédiát jádzottunk volna. A' midön a' körülmények — itt e' helyen ki nem jelenteni akaró hatalmának engednünk kellett, nagyon fájlalva hallottuk a' sértegetéseket, mellyeknek ki voltunk téve, de azért még sem tántorogtunk, valameddig a' Király bizodalma, és az Ország érdeke, hivatalunkban való maradásunkat meglóvánták. Erre Dumortier szólott, 's noha a' kilépendő Miniszterről dítsérettel említette, hogy valahányszor hibázott, hibáját még is mindenkor Patriotismus vezette, — szerenteke volna mind a' mellett tudni, vallyon a' Miniszterium változásának nem a' Hollandi Kormánnyal kezdett alkudozások, vagy más külső politikai tett legyenek e' okai? Lebeau Ur helyett Rogier Ur szólott, azt állítván, hogy a' Miniszterek kilépéseket, sem belső, sem külső Politika nem okozta légyen. Ezt Merode Ur, a' külső dolgokra ügyelő Miniszter is erősítette: ha talán úgymond, külső Politikánkban esett volna változás, akkor azonnal magam is, kilépendő társaimhoz tsatlakoznék. Kevésbé szerentsés tehát, mint az elbotsátott Miniszterek, a' kiképpen azért tartatnak derekaknak, mivel kilépnek, (katzaj) kéntelen leszek, ezután is magamat, a' tisztelt szónok tsípös kritikájának kitenni, új társaimmal-együtt. Ezután az 1855-dik esztendőre való budget vétetett fel, melly szerént az ak-

kori kiadások 87 1/2 milliom frankra határozottak.

Az új Miniszterek f. b. 5-kén általvették hivataljokat. Egy Ujság szerint General Evain is, a' Hadi-Miniszter le szándékozik tenni hivatalát, 's nem lehetetlen, hogy Rogier Ur lép helyébe.

A' Király és Királyné G ent beérkeztek az ottani lakosoknak örömköltésai között. Estve ki volt a' város világosítva.

P O R T U G A L L I A.

A' Burkus Status Ujság egy — Jul. 22-kén költ levelet közöl Lisbonából. „Éppen most térek vissza Oportóból, és Douro szőlőhegyes környékéről. Mindenütt meglepedést találtam az újonnan felelevenedő bor kereskedés miatt, a' mit a' bortársaságnak eltörlése eszközölt. Az új Kormány tisztviselői helyöket elfoglalták, 's az új igazgatóság munkásságba lépett. Sok bajok van, a' Dom Miguel elosztatott seregéből minden segedelem nélkül visszatért, 's most rablásból és gyilkosságból élő katonákkal. Santaremba és Leiriába állandó katonaság rendeltetett ezen bandák ellen. A' papságot illető kemény rendszabások, sokakat, kivált az alsó rendből, felháborítottak, és a' tizednek eltörlése, tsak a' kisebb birtokosokat, a' tulajdonképpen való parasztokat edesítette magához, de a' számosabb lakosokra nézve semmi befolyással sints. Az alsó rend általában engedelmes, annyival inkább, mivel a' hosszú polgári háború által kifárasztott. Azt lehet mondani, hogy Dom Pedro nak győzedelme testvére felett, tiszta pártos győzedelemmé változott. A' meggyőzött fél közeledésének, 's megengesztelésnek semmi nyoma. A' mit tsak a' megbuktatott Kormány teslekedett vala, principiumból, erő nél-

kül valónak tekintetik, 's hogy valaki hivatalba lépjen, főképpen megkívánatik, hogy politikai gondolkozása miatt, Dom Miguel Kormánya alatt, a' tömlöztben sinlett, vagy legalább azon kívül, üldözött legyen. Ezen vizsgálhatóság (reactio) lelke annyira megy, hogy minap, egy forma szerénti Kormány Decretum által, egy Apátza Fejedelem aszszonynak választása megsemmisített, mivel ez, a' volt Kormány kárhuzatos principiumaihoz ragaszkodott. A' jelen Kormánynak az igaz, egy hamarjában, nints mitől tartania, de mivel egy hatalmas Oppozitzió, alattomosan mindég munkálkodik, 's főképp, ha egykor Anglia, és Spanyol Ország, ezen Oppozitziót pártolni fogják, akkor egészen másképpen lesz a' dolog. Azt minden esetre érdemül lehet tulajdonítani a' Kormánynak, hogy takarékoságot, és rendet hozott bé a' Finanziába, melly Pompálnak halála óta, mind a' mellett, hogy Braziliából sok arany folyt az Országba, még is mind inkább inkább zavarba jött, sőt utolsó időben már tsak nem orvosolhatatlannak tekintetett. Silva Carvalho Miniszter, ügyesen tudja vinni a' Finanziát. A' papíros pénznek beváltása sok jót ígér. Ugy látszik, a' Kormánynak, a' Római Szék ellen intézett háborúja megszűnt, a' mennyiben a' papság ellen semmi új rendszabás nem bocsátatott ki, kivéve a' Szent földre kinevezett biztosság eltörlése. Az Ersekek, és Püspökök, Vicariusok által töltetnek bé. Az összeülendő Cortesek első rendszabások leendő, a' Papok jövedelmek meghatározása, kik a' tizednek eltörlése által tsak nem minden jövedelmeket elvesztették, és azért más oldalról kárpótoltatni fognak.

(Courier.) A' Szentföldre kinevezett biztosság eltörlését tárgyazó Decretum itt következik: „Fontolóra vé-

vén a' Szentföld General biztosságának eltörlése végett előmbe terjesztett'okokat, a' mennyiben azon Biztosságtsak a' nép könnyűhívőségéből származott gyalázatos mód által él, 's a' melly hamis, és az igaz Cath. Vallás kárára szolgáló szín alatt, nagy summákat tsal ki, tzélerányosnak tartottam elhatározni: 1-ször A' Szentföld Generalbiztossága ezennel eltöröltetik, 's jószága, a' Státus Uradalmaihoz kaptsoltatik. 2 or A' biztosságnak tökepenzét, a' közönséges kintstár veszi által. 3 or A' papi rend jelen állapotjának vizsgáló biztossága, a' General biztosság jószágát öszveírván, azt a' kintses Kamara elibe fogja terjeszteni. 4 er Minden ezekkel ellenkező törvények, és határozatok megsemmisítetnek. Költ Necesidades palotában Dec. 13 kán 1833. (Alíírás.) Dom Pedro Braganzai Hertzeg.

SPANYOL ORSZÁG.

(Gazette de France.) General Harispe azt a' tanátsot adta Rodil Generalnak, közelítene a' Frantzia határszél felé, hogy onnan könnyebben munkálódhasson ellenségére. A' National ekképpen szóll a' két seregnek újabb helyzetéről: „Rodil igen is, elért a' Frantzia határszélhez: Harispe Generalnak kezet nyújthatott, de az ellenség elillantott: már tsak egy húzás volt a' Schach játékban. Zumalacarreguy, Pamplona, és Vittoria között, a' Rodil volt helyére rendelte el katonáit, 's a' Királyné seregei most a' Pyrenéusokat őrzik, hol hihetőleg sokáig békében maradhatnak. Vallyon Don Carlos maga hasznára fordítja e' a' mostani veszedelmet? vagy pedig elkezdi e' Madridba való diadalmas bemenetelét, a' mit barátjai olly régen jövendölnek? Harispe General utolsó tudósításában jelenti, hogy

Rodilra többé nem lehet számot tartani: azomban nem hiheljük, hogy a' dolog annyira ment légyen.

(Monthly Magazin.) Zumalacarreguy a' Carlisták fejének rövid élet leírása ekképpen adatik elő.

Juan Zumalacarreguy egyike azoknak, kik a' rendfelforgatásakor, a' setétségből világosságra lépnek, valamelly nevezetes szerep jádzására. Ő 1820 ban kapitány volt a' gyalogoknál, 's a' Cortesek alkotmányához erőssen ragaszkodott. Az 1823 ki háborúkoregy sereg foglyot kísért Pamplonába, 's útközben egy Guerilla tsoporttól megtámadtatott, a' midőn magát megadta, és Iratiba hurtzoltatott. Onnan elszökött, de Pamplonába érvén, ott ismét befogattatott, és árulás gyanúja miatt Haditörvény elibe idéztetett. Az ítélet hozatala előtt való napon, melly ítélet minden bizonnyal ütilevel fogott volna lenni a' más világra, elszökött, 's ismét a' katonasághoz állván az ellenség-nél, Obersteri rangot nyert. 1831 ig Ferdinánd szolgálatjában volt mint jeles katona: de miután később a' Királyi szabadosok feloldoztattak, születése helyére Navarrába visszament. Ferdinand halálakor, a' Navarrai Vice Királynak Titoknoka volt a' Katonai dolgokban. Talán Isabella Királyné mellett nyilatkozhatta volna magát, ha a' hivatalban el nem mellőztetett volna, a' mi reánézve fájdalmas bényomást tön. Ezért fogott fegyvert Don Carlos mellett.“ (Gazette de France.) Zumalacarreguynak felesége, mint mondják, Frantzia Országba való léptekor feltartóztatott, 's gyermekeivel együtt Bayonnéba vitetett, hol kemény őrizet alatt vagyott.

(Journal de Paris.) A' Procuradorek Kamarája, a' Felírásban azon helyet, mellyben sajtószabadság, és esküdtök törvényszéke kéretik, Marti-

nez de la Rosa, és Torreno Miniszterek javallatjokra, kihagyta.

Telegrafi tudósítás után, Don Carlos 12-kén Onnatét elhagyta, és El-Orrionak fordult. Vele van Zavalala, és Zumalacarraguy seregének egy része. 13-kán reggel Rodil, és Jaureguy Onnate felé indultak. Onnate kis város Guipuzcoaban, Mondragontól keletre két mértföld.

Most a' Carlisták mind kitarodnak Navarrából, 's Biscaya felé nyomulnak. Navarra e' szerint szabaddá lett, de a' hadak Istene másfelé fordította véres faklyáját. Ha azomban az Insurgensek plánjok, a' mennyiben Biscayának fordultak, oda megy ki, hogy fegyvereket, és élelmeket megóvják, akkor talán az Oceanhoz lehet őket szorítani, és öszvetsapásra kényszeríteni, a' mit eddig ravaszúl ki tudtak kerülni.

(Indicateur de Bordeaux.) Rodil, Laurenzonban gyűjtötte öszve seregét, Zumalacarraguy pedig Lecumbery alatt áll hadi erejével. A' Carlistai sereg előrsége Ventáig nyúlik: a' két ellenséges sereg szemközt áll, 's minden órában várják az öszvetsapást. A' kívándórlás még mindig tart. Jaureguy, kit Villafrancába általtettek, Tolosaba visszavert, miután amott őrségül egy kis osztályt hagyott volt.

T Ö R Ö K Ö R S Z Á G.

Smyrnában nyughatatlanság uralkodik, a' mire következendő eset adott alkalmatosságot. Adanától Gazuig, és Taurustól, Haleben, és Damaskon keresztül Jeruzsalemig, az egész tért Ibrahim Basa ügyigazgatta 18,000 katona segedelmével, hogy mindegyik rész külön-külön ugyan azon Systema alatt volt. Mind ezen népes-

ségek, mellyek ezelőtt telyes szabadsággal hirtak, most egyszerre a' szolgaság jármába estek. — Libanon, Samaria, és Juda lakosai között, az első hónapokban legfelsőbb póltzrahágot a' nyughatatlanság. Legelőször Naplusban ütött ki, hol a' fiatalság katonaságra kényszerített, 's az Egyiptombelieknek veszteségek azt bizonyította, hogy olly kemény megtámadásra el nem voltak készülve. Azon hirt, hogy Samariában a' katona fogdosásra rendelt katonák levagdaltattak, 's elűzettek, Ibrahim egy lovas regementet indított oda, mellyet ugyanott szerentsétlenség ért, úgy, hogy kéntelen vala Attyához segítségért folyamodni, a' ki Máj. 29-kén Alexandriából, Jaffába el is eveztetett egy regementel, egyszersmind Soliman Basának meghagyta, hogy Hairóból, 2 regementet a' Gazai pusztákra maséroztasson. Ezen erő öszvegyűjtését, Ibrahim Basának vesztesége okozta. Jun. 3-kán 8000 emberrel egész Jeruzsalemig haladt, hol katonái, nagy veszedelemben forogtak, mert a' hegyekbe szoríttatván, egy egész Osztály megsemmisített, maga Ibrahim is tsak nehezen jutott Bethlehemen keresztül Jerusalembé, mellyet a' környékbéli Beduinok körülvettek, az alatt, míg mások számos csoportokban a' sikon rablottak, és pusztítottak. Egy regement Damaskból sietett elő, Nazarethben megtámadtatott, 's az Esdreloni sikon meggyőzöttetett, mielőtt a' Samaria hegyeket elérhette volna. Az Egyiptombelieknek veszteségek, e' több rendbeli hartzban 6000 főre tétetik. — Libanon már letsondesült. Ellenben több arabs népességek a' Jordanon innen, a' Samariabelihez kaptolták magokat. A' fegyverben lévőeknek számok 20,000-re tétetik. Mehmed Ali Jun. 26-kán Alexandriából

kiindult, 20 szállító, és 6 linea hajóval, továbbá 6 fregattal, 6 Corvettel, és 8 briggel. Későbbi tudósítások szerint, Naplus, Jeruzsalem, és Hebron, alávetették magokat Ibrahim Basának. A' közvélemény elfogadja ugyan a' hirt igaznak, de még is azt hiszi, hogy az Egyiptombeliek drágán fizették meg a' hódolást, 's Mehmed Ali igazgatás Systemáját Syriában lehetetlennek tartják.

A' pestis még mindég pusztít a' fő városban, kiváltképpen a' Törökök, Görögök, és Zsidók között.

UJABB TUDÓSÍTÁSOK.

Az ifjú Királyné és D. Pedro Oportóban az örömmel kitünő jeleivel fogadtattak. — Mind Lisbonában, mind az ország egyéb részeiben tökéletes tsendesség uralkodik. — D. Pedro proclamatiót bocsátott Oporto lakosaihoz, mellyben az ő fáradságtalan törekedéseket mellyel az ország constitutióját minden veszedelmekkel megvívva, tsakugyan legnagyobb sikerrel oltalmazták és megtartották; megismeri és köszöni.

B É T S.

A' közelebbi múlt vasárnap Aug. 24-kén inneplette itt a' Ns Magyar Nemzet Szent István Király napját, az innep méltóságához illő fényes szertartással, a' T. T. Kapuzinus szerzetes templomában. Az egyházi Beszédet nagy számú fényes magyar Gyülekezet előtt Fő Tiszt. Farkas Imre Ur, Székes Fejérvári Plébánus tartotta, épületes tiszta magyarsággal, Lukáts 19. r. 16 versét: „Uram! a' Te girád tiz girát nyert“ vévén sz. letzkéül, melly szavak alkalmaztatása közben tudósan fejtegette az ékes beszédű Szónok Szent István első apostoli Magyar Királynak a' Magyar Nemzet boldogítása által szerzett elfelejthetetlen érdemeit. — Az egyházi beszéd után következett Nagy Misét Fő Tiszt. Vag-

ner Mihály Ur, Belgrádi felszentelt Püspök tábori Vicarius és Udvari Plébánus tartotta fényes szertartással.

M A G Y Á R O R S Z Á G.

Magyar Tudós Társasági jelentés.

A' Társaságnak a' múlt 1833-beli November 10-kén tartott II-dik közüléséből közzé tett ezen kérdésére: „Miképen lehetne a' magyar játékszint Buda-Pesten állandóan megalapítani?“ e' f. 1834. Junius 8 dikáig mint határnapig érkezett 19 felelet közül, a' 30 darab arany következő jelmondatúnak ítéltetett: „Hazai javaslatinkban, lehetőségek közül a' legalkalmasabbat akarni, a' józan hazafiság.“ Ezen első mellett nyomtatásra érdemesnek pedig ívenként 3 arany tisztelet díjjal külön e' kettő:

1.) „Nunc, dea, nunc succurre mihi, nam posse mederi.

Picta docet templis, multa tabella tuis.“

2. „Több szem többet lát.“

Dicsérettel megemlíthetőnek találtott továbbá e' három jelmondatu:

1. „Meddig készültök, magyarok, mindenkor akarni, Nem tselekedni mikor szüntök?“

2. „Festina lente.“

3. „Conamur tenues grandia. —

Mint a' mellyek szorgalommal készültek, 's részenként helyes javaslatokat foglalnak magokban.

A' jutalmat 's tiszteletdíjt nyert kéziratokhoz tartozott levelek petsetei a' héli ülés, színe előtt felbontatván, a' „Hazai javaslatinkban“ czímű levelbelseje Fáy András táblabíró 's tiszteleti tag nevét mutatta; a' „Nunc, dea, nunc succurre etc“ jelmondatu, Kállay

Ferentz ts. kir. nyugalmazott auditor kapitány's rendes tagét; a' „Több szem többet lát“ pedig Jakab István m. kir. helytartói concipista, táblabíró és levezelő tagét. A' többi petsetes levél bontatlanul égettetett el.

Az említett három felelő munkája együtt nem sokára meg fog jelenni nyomtatásban, a' többiek ne sajnálják kézírásaikat a' társaság levéltárából magokhoz vétetni.

Jelentetik az is, hogy minekutána Fáy András a' jutalom neki ítélte-tését hivatalosan megtudta, a' nyert 30 aranynak addig, míg magyar játékszínnek Pesten talpfalai le lesznek rakva, a' társaság pénztárában hagyását nyilatkoztatta ki, honnan az nevében az érdeklött építés megkezdődte után arra gyűlö pénzalap nevelésére az illető gondviselő törvényhatóságnak adassék. Költ Augustus 11-dikén 1834, a' Julius 29-dikén tartott héti ülés jegyzőkönyve szerint.

A' Titoknok által.

Nagy-Váradról. Öröm érzések között olvassa az ember a' nagy lelkű hazafiak buzgó áldozatait, melyekkel az édes hon és az emberiség oltárai illatoznak; 's ugyanazon hazafiak buzgósága a' nagyra termett, 's nemes szívű polgároknak mint valamely serény kalauz buzdító példával a' hasonló ditső tettekre útát nyit. Méltó, — hogy az ilyen emberszeretők, 's jóltévők nevei a' hon minden résziben tündököljenek, 's áldassanak! Illy érdemekkel fénylő férfiú a' Nagy-Váradí Püspök, királyi Tanácsos, oskoláink nagytekintetű és nagyérdemű királyi fő kormányzója, Lajcsák Ferentz Ő Nagysága, a' ki sok nemes tzelokra halmozott áldozatokat szentel, szünet nélkül gyakorol.

Ő Nagyságát már Kanonok korában is áldotta az itteni közönség, és a' Rozsnyói megyés Püspökségre indultában könnyes sóhajtasokkal kíséerte a' hol szinte tetézett áldozatokkal a' szegénységgel küszködök attyának lenni magát bebizonyította. Midőn a' Nagy-Váradí nemzeti oskolák felügyelője Ttes Janka Jó'sef Ur a' nevelés körül hosszas és hív fáradozásáért kegyelmes Fejedelmünk által nagyobb arany érdempénzel megjutalmazatnék; a' Méltóságos Püspök egy jó summa pénzt olly tzeállal adott által, hogy azon summa a' nemzeti oskolák tanítói között osztásék fel, és így az öröm közös lévén, ez érdemes tanítók az ártatlan nevédek körül teendő további buzgó fáradozásra — serkentessenek, sőt annak bizonyosabb megszerzése végett a' tanítók évi fizetésének kipótolására 11,000 pengő forintból álló lökepenzt tett le. — Száz, meg száz árváknak segedelmet nyújt, számos ugyan árvaftukat, leányokat különös atyai gondalláplál, ruház és az a' végett felállított intézetekben, hogy azokban hasznos polgárok, 's polgáraszszonyok váljanak, neveltet. Nem különben számos tanuló, de szükölködő ifiakat gyámolít, előttök megnyitja az útát a' boldogulásra; másoknak állandó évpénzt osztogatván, a' szülek terheit könnyíti. — Tűz támadás, vagy más szerentséllenség által károsított, 's inségben sorvadó szegénységnek készséggel nyújtja segítő kezeit. — Nem említjük sem a' helyeket, sem a' személyeket, elég, hogy sok ilyenek ma is áldást mondnak, és óhajtának drága életére. Templomokra, oskolákra summákat szentel. A' Szilágyságban a' Somlyai gymnasium 's ezzel számos helységekben a' gyenge Múzsák lakhelyei, valamint a' N. Váradí alsóbb 's felsőbb nevelő intéze-

tek, és az azokban fizetések hiányát, és szükségeiket buzgó készséggel pótló, jóltevő kezekkel ápolító attyok eránt lévő háladatos oktatók is, de legközelebb egy dülöfélben lévő nemzeti iskola, mellynek örökösítésére 15,000 forintot szentelt, bizonyítják ritka bőkezűségét. A' szomorú emlékezetű epe-korság rettegető veszedelmében, a' meglepő félelem enyészésére, 's az ellen a' közbátorság óltalmára 12 000 forintot ajánlott, 's adott; különös gondal, 's adakozással védte embertársait, orvosokat és orvosságokat rendelt, kinékinék szükségeihez képest segédelmet is nyújtott; — és szorgos dolgai között a' szegények körül naponként atyai gondal jár, 's könnyeiket szívesen törülgeti, az ő jóltevő lelke az inségben tsüggendező felebarátit éleszti, és vidítja, a' szomorúsággal elborított szegény hazákat örömmel 's hálával tölti be.

E R D É L Y.

Kolozsvárt. Nemes Marosszék fiai Hadadi Báró Wesselényi Miklós Urnak a' testvér két Magyar-haza előtt esmeretes hazafiúságát, a' késő maradék emlékezetébe az által kívánták örökíteni, mi szerént egy közöltségen vásárlandó Marosszéki Székely belső telek ajándékozása útján, a' tisztelt Báró urat egy virágzó népeségű nemes székely szék kebelébe honnyosítani hazafi kedvesköteleességeknek esmerték. Minekutánna a' nemes marosszéki Székelység nagy részének, többnyire tsupán hat váltó krajtzárokra terjedő, 's több lelkes polgároknak önkéntes részvételek által begyűlt pénzével Makfalván egy belső telek meg-

vásároltatott, az arról készült hiteles adomány levél Augustus 7-dikén itten Kolozsvárt számos Marosszéki minden rangú birtokosok jelenlétében nagy Ercsei Gróf Toldalagi 'Sigmond Ur vezérlése alatt Báró Wesselényi Miklós Urnak innepélyesen által is adott. — A' tisztelt Gróf Ur hazafiúi érdékeny indulattal tolmátsolta a' nemes Marosszékben lakó székely nemzetnek a' tisztelt Báró Ur hazafiúi érdemei eránt hódolással viseltető indulatját. Báró Wesselényi Miklós Ur a' tisztelt Gróf Ur kezéből az érdeklét adománylevelet lelkes beszéddel fogadá, mellyben kijelenté, milly lelke mélyéből betsüli ezen adományt, 's mennyire igyekezik azt a' nemzet boldogságára teendő szolgálattal megérdemelní. Ez úttal azt is hinyilatkozlatá a' tisztelt Báró Ur, hogy az ajándékozott birtokban egy nemzeti nevelő polgári (real) iskolát fog építtetni, ajánlván egyszersmind abban két r. katolikus és két unitárius gyermekek neveltetésére örök alapitmányt is, serkentőébresztő példájául annak, hogy a' Nemzetiség szent tzeljára a' külön felekezetekre nem tekintő polgári és vallásos türelemesség legyen a' közvélemény óhajtása által is megszentelődött eszköz.

A' Pénz folyamat Augustus' 25-dikén;
közép ár:
A' Státus' 5p. Centes Obligátióji 98 25/32
Az 1820-béli sorsosok: — —
Az 1821-béli hasonlók: 136 7/8
Bétsvárosa 2 1/2p. Centes Bankó Obligátióji: 57 for. keltek, mind Conv.
Bank-Aktziák keltek 1239 for. ton.
Conv. Pénzben.

Szerkesztető és Kiadó Márton J o's e f, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomatató: Nemes Haykul Antal (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)